

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

V. De Jure Gentium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62620)

ARTICULUS. V.
De Jure Gentium,

SUMMARIUM.

49. Jus Humanum aliud Scriptum, aliud non Scriptum:
50. Et rursum aliud Gentium, aliud Civile & aliud Canonicum est.
51. Gentium Jus ex toto humanum esse Aliqui negant:
52. Melius Alij affirmant.
53. Homo sub diversa consideratione diversis Juribus subest.
54. Jus Gentium populorum non oritur & usu.
55. Proprie cum mutua inter illos obligatione:
56. Improprie dictum sine tali obligatione, est introductum.
57. Ejus objectum non est intrinsece bonum malumve.
58. Idem Jus non connotatum homini,
59. Neque immutabile est.
60. Difficilius tamen proprie quam impro-
prie dictum mutatur.

49. Jus Positivum Humanum bifariam dividitur: Primò in Scriptum & non scriptum: quorum illud legibus, hoc moribus constare dicitur *can. Jus Generale 2. disp. 1. & can. Ecclesiasticarum 5. disp. 11.* Scriptum enim jus est, quod publica auctoritate ejus, qui Legum ferendarum potestatem habet, mandatum: conditum & literis est mandatū: ad quod pertinent quæcunq; Canonib⁹ Apostolicis, concordibus SS. PP. sententiis, decretis Conciliorum, Constitutionibus summorum Principum Ecclesiasticæ & Sæcularis Reipublicæ, & his inferiorum Le-

gislatorum Statutis sancita tradita & promulgata sunt. Non scriptum autem, quod, ut dictum, usu & moribus introductum & approbatum est, *can. Ecclesiasticarum cit.* ut sunt Consuetudines tam Ecclesiasticæ quàm sæculares: cujus Juris Utriusque ampliolem explicationem dabimus *Lib. 1. Scripti quidem Tit. 2. non scripti autem Tit. 4.*

Secundò idem jus Humanum in Jus Gentium Civile & Canonicum dividitur à Lessio *Lib. 2. de J. & J. cap. 2. n. 9.* Molina *Tract. 2. de J. & J. disp. 3. n. 5.* alijsque TT. modernis juxta dicta n. 12. 50.

Hæc tamen Humani Juris partitio non omnibus probatur; fuere enim, & hodie quoque sunt DD. qui Gentium Jus non ex toto Humanum: sed ex parte sive quoad quædam ejus præcepta jus Humanò & Positivò quocunq; altius, à Naturali tamen distinctum, existiment. Quænam autem hujusmodi Positivò altioris, non tamen ipsius Naturalis Juris præcepta sint, non convenit inter ipsos; quidam enim ad Naturale ea tantum præcepta referunt, quæ vel per se, immediatè & sine ullo, aut facillimò discursu innotescent: ad Gentium autem Jus pertinere ajunt, quæ ex primis ac per se notis principiis seu præceptis moralibus discursu minus facili aut multiplici deductione inferuntur. Alii verò Naturalis, sicut prima & per se nota generalisq;ue, sic etiam ex particularib⁹ & per discursū deductis moralibus præceptis attribuunt, quæcunq; societatem, commercium & conventionem humanam non supponunt. Ea verò, quorum absoluta obligatio hujusmodi Societatem, commercium & conventionem supponunt, in Gentium Jus refundunt. 51.

Sed utrovis modò intelligatur, hanc Gentium juris explicationem & à Naturali differentiam non obscurè Covarruvias in *Reg. Peccatum p. 2. §. 11. n. 4. §. Quibus &*

bus & apertè meritoque rejiciunt Suarez *Lib. 2. de LL. cap. 17. à n. 8.* & Salas *disp. 5. de LL. n. 19.* Ratio eſt; quia, ſicut prima & per ſe nota, ſic ex iſtis per evidentem diſcurſum deducta & neceſſariò illata præcepta moralia planè omnia veri & propriè dicti naturalis Juris dictamina eſſe *n. 31.* jam oſtenſum, & exploratum inde eſt; quòd etiam hiſ præcepta vel prohibita, propter bonitatem & malitiam intrinſecam faciendâ vel omittendâ dicteſ humano generi connatum & omnium cordibus inſitum lumen Rationis; diſcurſus autem non variet ipſum jus, ſed ſolummodo prima & generalia principia moralia explicet, & quænam particularia præcepta illis comprehendantur, manifeſtet. Accedit; quòd non furandi, parendi domino, implendi contractus, ſimplicem & juratam promiſſionem obſervandi, non vendendi rem conſecratam & ſimilia præcepta abſolutam obligationem non inducant, niſi rerum diſiſione ac dominiò, ſervitute, commercio, promiſſione, juramentò, conſecratione &c. Suppoſitis; & tamen hæc & ſimilia præcepta indubitatè ſint juris naturalis; cùm, omni alio jure ſecluſo, ea obſervanda dicteſ ipſum lumen & Ratio Naturalis, ut rectè arguit *cit. Suarez. n. 9.*

Quare propriè dictum Gentium jus merè Poſitivum & Humanum eſſe, ſcilm D. Thoma *1. 2. q. 95. art. 4.* Humanum in Gentium & Civile jus partiente, Covarruvia *cit. n. 4.* & alijs rectè defendunt *cit. Molina n. 5.* Suarez *cap. 19. n. 3.* Salas *disp. 2. n. 21.* & Gonzalez in *Apparat. n. 17. & 19.* cùm enim jus, quod ipſa ratio naturalis inter homines conſtituit, & Juſtinianus Gentium ſimpliciter *ſ. Inſtit. de J. N. G. & G.* Interpretes verò *Præmarium* vel *Præmævum* dicunt, Gentium minùs propriè; verè

autem & propriè Naturale jus eſſe oſtenſum jam ſit, verum ac propriè dictum Gentium jus merè Poſitivum & Humanum erit, ut magis eluceſcet ex ejus notatione, & præſertim definitione; Gentium enim jus à *Gentibus* ſic dicitur, quòd eò omnes fere gentes utantur, *ſ. cit. & can. Jus Gentium 9. diſt. 1.* eſtque, quod exigentibus neceſſitatibus & utilitatibus ſuadentibus uſu & moribus omnium, aut fere omnium Gentium eſt introductum, *ſ. Jus Gentium 2. Inſtit. Rubr. cit.* neque enim hoc Jus ab initio humano generi congenitum, & ab ipſa natura ſingulorum cordibus inſcriptum; ſed poſtea, & homine jam conditò ad humanarum ſocietatum tranquillitatem vitæque & commerciorum compendia promovenda ſtabiliendaque introductum eſt voluntate & conſenſu populorum: non quidem expreſſò, & ſcripti Juris inſtar publicè promulgatò: ſed tacitò &, ad non ſcripti ſeu Conſuetudinarii juris modum, communi omnium aut fere omnium populorum uſu & moribus manifeſtatò.

Confirmat iſta & ad propoſiti Gentium Juris propriè dicti veram explicationem viam ſternit triplex hominum conſideratio. Primò enim conſiderari homines poſſunt, quatenus ſunt creaturæ præditæ uſu rationis: quomodo conſiderati Jure Naturali reguntur & diriguntur ad vitanda ea, quæ rationali creaturæ diſſentanea: & ad ea, quæ huic conſentanea ſeu convenientia ſunt, præſtanda.

Secundò, quatenus ſunt cives ſeu membra certi alicujus Principatùs vel Reipublicæ, & ad iſtius commune bonum ac felicitatem conſervandam promovendamque coaluerunt: quò modò conſiderati homines Civili cujuſque Principatùs aut Reipublicæ particularis Jure reguntur & diſponuntur ad ea, quæ pertinent

ad commune bonum ac felicitatem Principatus vel Reipublicae particularis, cujus cives & membra sunt.

Tertio, quatenus sunt cives seu membra totius communitatis humanae, ex omnibus populis & Gentibus constituta; quia homines, quantumvis in varios populos, Principatus ac Respublicas divisi totaque terrarum orbe sparsi sint, semper tamen retinent aliquam unitatem, non solum specificam, fundatam in similitudine naturae: sed moralem quoque & quasi Politicam, fundatam in praecipuo mutui amoris & opitulationis, poscentis; ut cum nulla gens seu populus ita sibi sufficiat, ut ad perfectam felicitatem alterius auxilio non egeat, mutua communicatione communis omnium felicitas conservetur ac promoveatur. Et hoc modo considerati homines Juri Gentium subsunt, eoque diriguntur ad ea, quae pertinent ad populorum ac nationum omnium, sive totius humanae communitatis bonum ac felicitatem. Unde

§4. Postremo hoc modo consideratis hominibus accommodatum Jus Gentium est: quod non à Naturae conditae initio vel solo rationis lumine humanis mentibus insitum, sed postea & successu temporis, exigentibus humanis seu communibus necessitatibus & utilitatibus suadentibus, usu & moribus omnium aut ferè omnium gentium bene institutarum est introductum, *V. Jus autem Gentium cit. Gonzalez n. 17, cit.* Potest autem aliquid duplici modo Gentium usu & moribus introductum ac receptum esse.

§5. Uno cum mutua obligatione vel jure, ut scilicet id ob communem omnium Gentium utilitatem inter se sive ipsas gentes observandi sive faciendi omitteatur, ex tacito omnium consensu orta mutua obligatio aut facultas sit. Cujusmodi & propriissime dicti Gentium

Juris exempla sunt, Admissio legatorum sub lege publicae immunitatis ac securitatis. Jus Belli imprimis, quoad potestatem, Principibus ac Rebus publicis superiorem non recognoscentibus competentem, ad vindicandam reparandamque injuriam vel damnum, ab alio populo vel Republica sibi illatum: Dein, quoad modum id indicendi per faciales: & quoad ejus prosecutionem; ne fontes & belli instrumenta venendo inficiantur, aut per submissos sicarios hostis occidatur: Demum, quoad effectum occupationis & acquisitionis domini rerum bello captarum & occupatarum, & impunitatis invasionis ac caedum, quominus tanquam praedo aut homicida quis valeat puniri. Foedera Pacis & induciarum, quoad eorum admissionem, cum rationabiliter & debito modo petuntur & ineuntur. Servitus seu facultas liberis hominibus, justo bello captis ac servatis, pro servis utendi. Jus commercii sive libertas commercia apud exteras & non hostiles gentes quaestus causa exercendi, nummum pro merce, aut rem pro re exhibendo. Jus sepulturae, seu defuncto superhumandum seu terrae, è qua ortum est, reddendo & similia, quae cum Natura nec praecipit, nec prohibuerit, Gentium pene omnium usu & moribus, propter communem omnium seu totius communitatis humanae utilitatem, cum mutua obligatione introducta sunt & recepta.

Altero, sine mutua obligatione, §6. quin scilicet id, quod ob singularum Gentium utilitatem particularem intra quemvis Principatum aut Rempublicam, sive à civibus eam constitutentibus observatur, inter gentes, sive ab earum una erga alteram observandi seu faciendi omitteatur obligatio detur. Cujusmodi Gentium improprie dicti (proprie & re-
ipso

ipsa Civilis, apud omnes Gentes recepti) Juris exempla sunt, determinatus modus Deo (jure Naturali debitum) cultum exhibendi per Sacrificia, institutio certi status hominum ad ea Deo offerenda, usus panis pro cibo, constructio ædium, munitio civitatum, divisio rerum, jus postliminii, contractus non pauci & alia quædam, omnium fere gentium usu introducta ob particularem singularum utilitatem: quam, & non communem totius gentium collectionis sive communitatis humanæ felicitatem pro sine habent, Suarez *cit. cap. 19. à n. 8.*

Neque cum ista Juris Gentium declaratione pugnat; quod Religio in Deum, custodia foederum, pactioinum & contractuum impletio Jure Naturali præceptorum exemplis adnumerata sint *n. 15.* quia hoc non impedit, quò minus etiam Gentium aut aliò jure regulentur; cum diversimodè considerata eadem res diverso juri subternatur; quia imprimis Naturale Jus, licet Deum colere præcipiat, ritum tamen modumque cultûs non determinat, ac proinde ejus determinationem certæque hominum fortis ad eum deputationem Gentium aut alteri Juri reliquit. Deinde, foedera Juris Gentium solummodo sunt quoad petitionem & justè petitorum admissionem: non etiam quoad obligationem ea, postquam inter gentes inita sunt, custodiendi; cum ista pactioinésque & contractus legitimè celebratos implendi obligatio inducta sit Jure Naturali, fidem datam servari præcipienti: forma autem sive contractus ineundi modi ferè inventi ac præscripti sint Jure Civili proprio cujusque gentis, ut eruditè notat *cit. Suarez n. 7.*

57. Quare jus Gentium, licet Naturali rationi conforme sit, & veri Juris Naturalis instar homines duntaxat, non etiam bruta animantia afficiat, ab isto tamen

Jure variè: & imprimis quidem differt, quòd Gentium jure præcepta aut prohibita, bona malæ, honesta aut inhonestæ non sint ex sua Natura: sed talia evaserint gentium consensu, non expressò verbis aut per edictum promulgatò: sed tacitò, sive earum moribus & usu insinuatò. Dein; quòd non congenitum homini, neque ab ipso humani generis conditi principio, sed postea exigentibus humanis necessitatibus aut utilitatibus suadentibus ceptum sit introduci, & successu temporis perfectum, §. *Sed Jus 2 58. V. Jus autem Gentium Instit. de J. N. G. &c.* minusque latè pateat, quàm Naturale; cum non omnino, sed ferè omnium Gentium usu sit receptum: & hodie non omnes gentes notæ, atque ex notis non apud omnes omnia ejus, & Sacramenta quoque legatorum Jura recepta, Historiæ conditorum monumentis doceamur. Demum; quia non, ut Naturale, sic & Gentium jus necessarium & immutabile; sed contingens est & obnoxium mutationi, sicut ipsæ necessitates & utilitates, quibus poscentibus aut suadentibus est introductum, Mutationis certè non desiderantur exempla; cum Christiani justò bellò capti Christianorum servi hodiè non efficiantur: & à Religiosis bona possideantur in communi, *cit. Covarruvias §. 11. n. 6. Suarez cap. 19. n. 1. Molina disp. 5. n. 4. & Gonzalez n. 17.*

60. Quoad hanc tamen mutationem latum discrimen intercedit inter jus Gentium propriè & impropriè dictum; cum enim hoc, licet apud gentes penè omnes vigeat, sine mutua tamen earum obligatione & non ob communem omnium, sed ob particularis cujusque gentis utilitatem introductum sit, cujusvis Gentis non usu, usive contrariò, imò lege etiam publicatâ mutari potest & abrogari; quia sic mutari & abrogari potest cujusvis gentis Jus

is Jus Civile: hujus rationem habere & portionem quandam esse Jus Gentium improprie dictum, jam est insinuatū. Non ita expedita proprie dicti Gentium juris mutatio est; cum enim id, licet contingens proindeque mutabile sit, tamen ob communem utilitatem Gentium penē omnium, earumque mutuō consensu & cum obligatione mutua receptum sit, ejus justa mutatio earundem Gentium consensum exigit *arg. c. 1. de R. I.* Nisi forte populus, Gentium juris præceptum aliquod sibi noxium advertens, id non usu, usive contrariō, aut Lege etiam publicata tolleret, & gentes cæteras crederet non esse invitatas, *cit. Suarez cap. 20. n. 8. & 9.*

ARTICULUS. VI.

De Jure Civili.

SUMMARIUM.

61. *Istius Natura,*
62. *Et differentia à Jure Gentium.*
63. *Jus Civile vel Commune est vel Particulare.*
64. *Ortus & occasus Legum Regiarum,*
65. *Origo LL. XII. Tabularum,*
66. *Isque Superadditorum Juris aliorū.*
67. *Modernum Jus Romanum continet Pandectas,*
68. *Institutiones Imperiales,*
69. *Codicem Repetitā prælectionis,*
70. *Et Novellas Justinianæas.*
71. *De Authenticis Codici insertis*
72. *Novelle aliquando derogant Juri Anteriori,*
73. *Et verisimiliter etiam Codex Pandectis & Institutionibus.*
74. *De Edictis & alijs Constitutionibus Justiniani Sc.*

75. *Et Novellis Imp. Leonis.*
76. *De Consuetudinibus Feudalibus,*
77. *Et varijs Constitutionibus Imp. Romano-Germanorum.*
78. *De Pace Religiosa & Pacificatione Monasteriensis;*

Jus Civile est, quod quisque populus, vel quæque civitas sibi proprium constituit, §. 1. *Instit. de J. N. G. & C. l. Omnes populi 9. ff. de I. & L. & can. Jus Civile 8. dist. 1.* sive, quod Principis aut alterius Magistratus Secularis autoritate conditum & promulgatum est, ad totius Reipublicæ rectam gubernationem, ad pacem & temporalem felicitatem salutemque civium conservandam & promovendam. Ita ad mentem Suarez *Lib. 3. de LL. cap. 11. Pirrhing in Decretal. Proem. n. 13. §. Jus Positivum: cujusmodi Jus, etsi Atheniensium & Lacedæmoniorum, Longobardorum, Francorum, aliorumque Populorum, Rerum publicarum & Civitatum propriae Leges sint, modernò tamen usu & per Antonomastiam Civilis nomine venit Jus Romanorum: quod, licet Gentium Juris instar Positivum merèque humanum sit, ab isto tamen differt Origine, Extensione, Firmitate; quia imprimis Gentium jus totum moribus & usu introductum receptumve est: Civile autem majorem sui partem legibus constat. Deinde, illud omnes aut ferè omnes obligat: hoc autem eum duntaxat populum vel civitatem, qui subiectus est jurisdictioni conditoris. Demum Gentium Jus vicinius Naturali, sanctiusque & mutationi minus obnoxium est, quàm Civile, Suarez *Lib. 2. de LL. cap. 19. à n. 5. Valens, Jur. Canon. Proem. §. 6. n. 2. & Gonzalez Apparat. Jur. Canon. n. 19.**

Est au-